

O optimismu vysokoškoláků

Gabriela Kapsová, učo 344446

Mezi silné stránky studie je možné počítat volbu tématu, její odůvodnění, navázání na předchozí výzkum, volbu metody sběru dat, operacionalizaci proměnných a zasazení výsledků do kontextu dosavadních zjištění.

K hlavním nedostatkům práce lze zařadit v první řadě formulaci výzkumné otázky; ta se vyskytuje v textu ve formě náznaku, podle úvodu by mohl čtenář očekávat, že půjde o zkoumání osobnostních charakteristik, které vedou k optimistickému zkreslení; chybí zde jasná formulace, že výzkum je zaměřený na stanovení typů událostí, u kterých se nejvýrazněji projevuje optimistické zkreslení, a charakteristik těchto událostí (kontrolovatelnost apod).

Vážnější chybou je nedostatečná kontrola možných intervenujících proměnných (namátkou: rodinné zázemí studenta, studovaný obor, prožívaný stres, self-efficacy...); pokud autoři sledovali ještě jiné vlastnosti respondentů než pohlaví a studium na VŠ, opomněli to zmínit.

Za další zásadní chybu považuji nedostatečnou dekripci získaných dat. Na základě prezentovaných výsledků není možné udělat si představu o rozložení proměnných, autoři uvádějí pouze průměry (u dat z dotazníků 2 - 6 ani to ne), ale vzhledem k velikosti výzkumného souboru mohou být právě průměry snadno zkreslené výskytem extrémních hodnot. Možná by bylo na místě zvolit některý z neparametrických testů, ale to čtenář nemůže posoudit, protože potřebné údaje v textu chybí; uvedena není ani velikost účinku. Pro výsledky korelační analýzy platí stejné výhrady, navíc není zřejmé, jaký způsob výpočtu autoři zvolili, velikost účinku opět chybí.

Autoři uvádějí, že jejich studie je inspirována studií Weinsteina z roku 1980, i když přesnější by bylo uvést, že se jedná z větší části o opakování původní studie v odlišných kulturních podmínkách; hypotézy, které autoři předkládají, jsou doslovně převzatými hypotézami z původní studie (pouze v pozměněném pořadí), což by bylo vhodné zmínit. Zřejmě z tohoto důvodu také u hypotéz chybí zdůvodnění, proč je autoři zvolili, a není tedy z textu jasné, jak k nim dospěli. Podobné zdůvodnění postrádám také u výběru položek do dotazníku; část je převzatá z Weinsteinova výzkumu, ale bez podrobnějšího srovnání s původní studií čtenář

nejjistí, které - autoři se omezili na uvedení jejich počtu na konci diskuse. Vzhledem k původní studii byl vhodně zvolen výzkumný soubor, autoři se však zbytečně připravili o část dat sami. Domnívám se, že nebylo nutné zasílat jednotlivým skupinám respondentů pouze po jedné formě dotazníku, variantu zaměřenou na srovnávací odhady mohli použít jako základní verzi stejnou pro všechny a tu kombinovat s některou z dalších forem dotazníků; pak by bylo možné získat přesnější představu o tom, zda optimismus/pesimismus v případě konkrétní události vyplývá spíše z povahy události, nebo zda za optimistickým hodnocením události nestojí spíše vliv dispozičních charakteristik jednotlivce (indikátorem by mohlo být například hodnocení kontrolovatelnosti události výrazně se lišící od průměru).

Celkově studie působí dojmem snahy o úspornost a přehlednost, což je místy paradoxně na úkor srozumitelnosti; pomohla by přesnější a srozumitelnější formulace teoretického rámce, stejně jako podrobnější odůvodnění hypotéz a popis získaných dat. (Pokud chtěli autoři šetřit místem, mohli sloučit tabulky 2 a 3 do jedné - výsledky by byly o něco přehlednější). V případě, že by autoři chtěli získat skutečně relevantní podklady pro srovnání českých a amerických studentů co do optimismu v hodnocení možných životních událostí, by bylo vhodné studii - po odstranění uvedených nedostatků - zopakovat.

Silné stránky

- Vhodný design
- Operacionalizace proměnných
- Navázání na předchozí výzkum

Slabé stránky

- Nepřiznané přejeté části jiné studie
 - Chybějící odůvodnění hypotéz
 - Kontrola intervenujících proměnných
 - Použití statistiky
 - Prezentace výsledků
-

1. Byli respondenti informováni o cíli výzkumu? Pokud ne, z jakého důvodu?
 2. Jaké další proměnné kromě pohlaví a vzdělání by mohly souviset s optimistickým
-

zkreslením v hodnocení pravděpodobnosti určité událostí v budoucnosti?

3. Podle jakých kritérií probíhal výběr položek/událostí, které jste použili v dotazníku?
Testovali jste dotazníky v pilotním průzkumu?
 4. Je "přemýšlení lidí o budoucnosti" skutečně "prostoupeno optimismem"? Platí to podle vás pro všechny? Nemůže se - alespoň v případě některých událostí - jednat spíše o přiměřeně realistický odhad, založený na znalosti statistiky (zvláště v případě VŠ studentů)?
 5. Proč je hranice mezi mírným a výrazným optimismem právě 10 %?
-